1817 — 1891 ՅՈՒՆԻՍ 14 ՇԱԲԱԹ — 1308 ՀԻԼԻԱՍԻ 19 — ԵԼՍԻՆՑԻ ԹԻՎ

20 ԿՈՊԵԿ

ՀԵՐԻՏԵԻ ՇԱՐԳԻՉ

20 ԿՈՊԵԿ

ԲՈԼԻԹԻԳԻՑԷ ՄԻԼԻՑԷ ԹԻԻՃՃԱՐԻՑԷ ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ ՎԷ ԻԼՄԻՑԷ

ԱՊՈՆԷ ՏԻՑՈՒԹԼՈՒՐԸ

	12 ամսէ	6 ամսէ	3 ամսէ
ՄԻԱՑՈՒԱԾ	140 ղրշ.	70 ղրշ.	40 ղրշ.
ԹԱՐԳԱ	200 »	100 »	

Մէկհատը 20 ղրուշանոց

{صاحب امتياز: جيوەلكيان}

ԵԼԷՎԱՄԻ ԿԱԶԵԹԱ

جريدهٔ شرقيه

ԻԼԱՆՈՒԹ ՏԻՑՈՒԹԼՈՒՐԸ

Լինելի, մեկ ամսեկի սահմանի դրչ. 5
Միանգամայն սահմանի 10ռ. կամ. » 5

Մեկնաբանը նամակներ պիտի ուղղուին Մեհմանդի գրասենեակը՝ ազատ օրագրոց գրասենեակ՝ Ազատ օրագրոց էվրոպական գրասենեակ։

Խմբագրական գրասենեակը, Սիր-մանդալա Գրասենեակը Ալի ճամբարանոցի նումերո 20 ձիվելեկան մաթբասասնում է։ Գեղեցիկ մեկնաբանությունները սահմանվում են։
ՏԻԳՐԱՆ ՀՈՎՀԱՆՆԵՍԵԱՆ միայնակ օրագիր։

ԿԻՒՆԼԻՒՔ ՀԱՎԱՏԻՍ

Գիր սենեակն պերու ԹէՀէրանում Թէեսիս իտիլմիշ օրան Ալիանս Ֆրանսեզ նամ ճեմիլիթը Թեարիսիլենին մեմալիքը Իրանիլեաթ միւճու

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ ՎԷ ԲՈԼԻԹԻԳԸՅԷ

Պաճըը Սէֆիրատէ պէօյլէ մանօվրալար իճրա խօնէճէք օլան Ֆրանսըզ թօնանմասը՝ կէչէն սալը կիւնիւ Թուլօնտան հարէքէթ էյլէմիշ տիր. Պու թօնանմա՝ էվվէլ էմրաէ Իէր ամալըը էօնիւնտէ Թէվագգուֆլա, 2300 նէֆէր պահրիյէ ինթիլաթ ասքէրինի ալաճագ օլան ինթիլաթ թօնանմասը կէլիպ քէնտիսինէ իլթիհագ իթտիքտէն սօնրա, օրատան Գըյամ վէ հարէքէթլէ Գօրսիգա, Ճէզաիր վէ Թուլօն արասընտա մանօվրալար իճրա խօնէճէք տիր.

Մանօվրալարա իլթիհագ խօնէճէք օլան սէֆայինի՝ յուլիսին 13իւնէ գատար գօրա իլէ իխթիլաթ իթմէյէճէքլէրինտէն, ասքէրին հէյճէճէյի՝ օնա կէօրէ թէտարիք խոլիմիշ տիր.

Ալէմանիանըն Բարիզ սէֆիրի գօնթ Միւնսթէրին եէրինէ եա մէնէրալ Վէտլէն վէ եախօտ բրէնս Րէուսըն սէֆարէթը մէզգիւրէյէ թային օլընաճաղը՝ ախիրէն րիվայէթ օլընմըշ իտի.

Հոմուրլէր Նուխէրէրն կազէթասընըն մէփսուզէն ալտըղը մալիւմաթա կէօրէ, գօնթ Միւնսթէր՝ կէլէճէք սօն պահարտա Բարիզ սէֆարէթինտէն ինֆիսալ խօնէճէք տիր.

Էվվէլքի կիւնքի Թարիխէ Պէլկրատտան աթիտէքի թէլէկրաֆ չէքիլմիշ տիր.

«Պուլկարիսթան հարպիյէ նազըրը՝ Պուլկար ասքէրինին հարէքէաթը հազըրէսի՝ թէալիհաթը ասքէրիյէճէ պիր թէճրիպէ իճրասընտան իպարէթ օլտըղընը պէյան իթմիշ իսէ տէ, պուրատա հարէքէաթը մէզքիւրէտէն զիյատէսիյլէ էնտիշէ իտիլմէքտէ տիր.»

Սըրպ հիւքիւմէթի՝ Սըրպիսթան ալէյհինտէ խուսումէթքեարանէ վէ հազարէթյաձրը լիսան իսթիմալ իտէն պիր խայլը Ալէման, Աւսթրիա վէ Մաճառիսթան կազէթալարընըն Սըրպիա խուտուտինի թաճթը մէմնուիյէթէ ալմըշ տըր.

Տէվրը ալէմ սէյահաթընա չըգմըշ օլան Ֆրանսաա Նանսի շէհրի ավոգաթլարընտան Մ. Շնէյտէր՝ նէզտինտէ պուլունան ֆօթօկրաֆիա մաքինալարըյլա Մէց շէհրինտէ թալիմտէն ավտէթ իթմէքտէ օլան պիր Բրուսիա սիւվարի ալայընըն րէսմինի ալաճաղը սըրատա ժանտըր թէվգիֆ վէ իսթինթագա ալընմըշ վէ բասաքօրթը օլմատըղընտան, իքի նէֆէր ժանտարմա իլէ Ֆրանսա հուտուտընա կէօթիւրիւլմիշ տիր.

Սօֆիատան եազըլմըշ տըր.

«Նունան րէիսը վիւքէլասը սապըգ Մ. Թրիգուբի կէչէն ճումա էրթէսի կիւնիւ Պէլկրատտան Սօֆիայա մուվասալէթ խօնէրէք, չըլմէնտօրֆէր սթասիօնընտա Նունան բօլիթիգա մէմուրլըյա Նունան թէպաասի միւթէքալլիմանը Թարաֆընտան սուրէթը ֆէվգէլատէտէ իսթիգպալ իտիլմիշ, վէ թօղրուճա Օթէլ տը Բուլ կարիյէ կիթմիշ տիր.

«Մ. Թրիգուբի՝ օ կիւն րէիսը վիւքէլա Մ. Սթամպուլօֆ իլէ խարիճիյէ նազըրը Մ. Կրէգօֆը վէ սապըգ ատլիյէ նազըրը Մ. Սթօյլօֆը զիյարէթ էյլէմիշ, վէ մումայիլէյհիմ Թարաֆընտան տախի իատէի զիյարէթ օլընմըշ տըր.

«Մ. Թրիգուբի՝ բազար էրթէսի կիւնիւ չէհրին հէրթարաֆընը կէզտիքտէն սօնրա, իքինճի տէֆա օլարագ Մ. Սթամպուլօֆ իլէ միւլագաթ վէ ագշամըը Իթալիա գօնսօլօսխանէսինտէ թաամ իթմիշ տիր. Միւշարէլէյհ՝ սալը կիւնիւ տախի Սօֆիա ճիվարընտա պուլընան օրտուկեահը կէզտիքտէն սօնրա, ագշամ քէնտի շէրէֆինէ օլարագ Ինկիլթէրա գօնսօլօսխանէսինտէ քէշիտէ գըլընան զիյաֆէթտէ հազըր պուլընմըշ, վէ չարշէնպիհ կիւնի տախի Իւնիօն գիւպտէ Մ. Սթամպուլօֆ իլէ Մ. Կրէգօֆ Թարաֆընտան վէրիլէն զիյաֆէթէ իճապէթ էյլէմիշ տիր.

«Մ. Թրիգուբի՝ պու կիւնլէրտէ Ալէմանիա գաբլըճալարընա միւթէվէճճիհէն Սօֆիատան հարէքէթ իտէճէք տիր.»

Գաճիրէտէն եազըլտըղընա կէօրէ, կէչէն պիր հաֆթա զարֆընտա Մըսըրըն պիր չօգ գասապալարընտա եանկընլար վուգուա կէլմիշ տիր.

Էպու Գարգաս գասապասընտա զուհուրա կէլիպ 24 սաաթ տէվամ իտէն պիր հարիգտէ 100 խանէ քիւլ օլմուշ, վէ 4 քիշի տախի եանըպ թէլէֆ օլմըշ տըր.

Էպիւլ Վագֆ գասապասը տախի միւհթերէգ օլուպ, 60 եաղընտա պիր գատըն եանմըշ տըր.

Մաֆակա գասապասընա միւլհագ Նէզլէ նամ գարիյէտէ 150 թէօնիւմ արազիտէ էքիլմիշ օլան մահսուլ աթէշ ալարագ քէամիլէն եանմըշտըր.

Տիմեաթտա տախի չէտիտ պիր հարիգ վուգուա կէլմիշ իսէ տէ, տէրհալ պաստըրըլմըշ տըր.

Լօնտրատան իշար օլընտըղընա կէօրէ, Ինկիլթէրա վէ Էվրօբա մէշահիրը րիճալընըն պայմօմուտան մամուլ բէսմէքէրինի հավի օլան պիր միւզէխանէտէն կէչէն կիւն հարիգ զուհուր իտէրէք տէրհալ պասթըրըլմըշ իսէ տէ, հասըլ օլան հարարէթը չէտտիտէնին Թէէսիրիյլէ պիւթիւն րէսմլէր էրիմիշ տիր.

Ամէրիգանըն Զիգակօ շէհրինտէ Մատմազէլ Օնա խամինտէ պիր էրլան ճամպազը՝ ախիրէն օյուն էօնասընտա վիւճուտընա սարըլմասընա միւսաատէ իթտիկի 14 այագ ուզունլըղընտա պիր գօրա էրլան՝ մէզպուրէնին գօլընը աղզընա ալարագ ըսըրմայա պաշլատըղընտան, սէյիրճիլէր պու տէհշէթլի մէնզարէյի կէօրտիւքլէրինտէ ֆիրար իթմիքլէրի կիպի, գատընլարըն էքսէրիսի տախի քէնտիլէրինտէն կէչէրէք իսէ տէ, ճէսարէթլի Մատմազէլ Օնա՝ ասլա քէնտիսինի պօզմայարագ օյունճըլարտան 3իւնիւ իմտատընա չաղըրմըշ. Պիրտէն պիրէ տէհշէթլի էրլան իլէ իմտատա եէթիշէն օյունճըլար արասընտա չէտիտ պիր միւճատէլէ պաշլար. լաքին էրլան՝ ճէպիրու թազգիգ օլընտըղճա ղըզըն գօլընը տահա զիյատէ ըսըրմաղա պաշլատըղընտան, օյունճըլար՝ Դէճէ գուրթարմագ իչին էրլանըն աղզընը մագաս իլէ իքիյէ այըրմայա միճպուր օլուրլար.

Մատմազէլ Օնանըն եարասը իւզէրինէ լազըմ կէլէն միւտավաթ իճրա գըլընտըղընտան, հայաթը գուրթարըլապիլէճէյի իւմիտ օլընըյօր իմիշ.

ՖՐԱՆՍԱՏԱ

ՃԱՍՈՒՍԼԱՐ ԳԱՆՈՒՆԸ

Ֆրանսա հարպիյէ նազըրը Մ. տը Ֆրէյսինէ՝ ճասուսլըգ հագգընտաքի անքեամը մէվճուտէյի գանունիյէնին քիֆայէթսիզլիկինի կէօրէրէք, 1886 սէնէսինտէ նէշր իտիլմիշ օլան գանունըն թատիլինի եանի 5 սէնէտէն 10 սէնէյէ, վէ 5000 ֆր. ճէզայի նագտինին 10000 ֆր. ա իպլաղընը, վէ պու ճէզանըն՝ ճասուսլըգ ճիւրմիլէ միւթէհէմ օլան ասաքիրը պէրրիյէ վէ պահրիյէ մէնսուպ օլանլար վէ եախօտ էվվէլճէ պէրրիյէ վէ պահրիյէ սիլքինտէ խըտմէթ իթմիշ պուլընանլար վէ մէմուրին վէ միւսթախտէմինը հիւքիւմէթէ աիտ օլտուղլարընտան հագգընտա թէրթիպ օլընմասընը Թէքլիֆ էյլէմիշ տիր.

Մէզքիւր մէկթուպ ագասընտա ուսուլը ասքէրիյէ միւղաքերաթըլա մէչպուլ օլմագ իպարէ միւբէհթէմ պուլընան գօմիսիօն՝ հարպիյէ նազըրընըն թէքլիֆաթընը տահա թէշտիտ իտէրէք, էսասէն մուգարրէրաթը ասըլէ իթիբար էյլէմիշ, վէ ճասուսլըգ իչիւն հապս վէ մալ վազգաթ քիւրէք վէ մուէպպէտ քիւրէք վէ խոտամ ճէզալարը գապուլ իտիլմէսինի վէ ճիւրմին տէրէճէսինէ կէօրէ միւճազաթը վէ քիւրէքտէն պիրինին թաթպիգինի թէքլիֆ իթմիշ տիր.

Մէզքիւր գօմիսիօն՝ օլ պապտէ թանզիմ օլընան լայիհա միւնտէրիճաթընը թէտքիգտէն սօնրա պաշլըճա անքեամը էսասիյէյի ալթի մատտէյէ թէրթիպ իթմիշ տիր.

1 մատտէ.—Միւհիմ օլտուղլարը էսրար վէ խաֆայա՝ Ֆրանսա արազիսինին միւտաֆէասընա վէ տախիլի հիւքիւմէթին մուհաֆազասը էմնիյէթ վէ ասայիշինէ միւթէալլիգ օլան չէյլէրի, բլանլարը վէ մուհարրէրաթ վէ էվրագը վէ մալիւմաթը սաիրէյի քիւլլիյէն վէ եա գըսմէն օլ պապտէ մէէզունիյէթ վէ սըֆաթը լազըմէյի հաիզ օլմայանլարա թէսլիմ վէ թէպլիղ իտէն հէր քիմ իսէ, ճէզայի խաս իլէ մահքիւմ օլաճագ տըր.

Պալէտէքի ֆըգրատա մուհարրէր էշեալը, զիքր օլընան բլանլարը վէ էվրագ վէ մուհարրէրաթը վէ պունլարտան խուլասէ իտիլէճէք մալիւմաթը իլան վէ իշաէ իտէն հէր քիմ իսէ, չալսա տախի՝ պու ճէզայա տուչար օլաճագ տըր.

2 մատտէ.—Էվվէլա, կէրէք Թէպ պիլէ գըյաֆէթլէ վէ կէրէք սախթէ պիր նամ վէ սանաաթլա քէնտի սըֆաթ վէ սանաաթ վէ միլլիյէթինի կիզլէյիպ պիր մէվգիի միւսթահքէմէ, պիր հարպ կէմիսինէ վէ մէվգիի թէտաֆիւիյէտէն պիրինէ կիրէրէք օրատա ճասուսլըգ ֆիքրի իլէ Ֆրանսանըն միւտաֆաաի միւլքիյէսինէ վէ տախիլի էմնիյէթինէ խարիճիյէսինէ թէալլուգ իտէճէք մալիւմաթ ալմըշ, վէ սանիէն, ճասուսլըգ մագսատիլէ միւտաֆաաի միւլքիյէ վէ տախիլի էմնիյէթինէ թէալլուգ օլաճագ բլան վէ խարիթէ վէ թօբօղրաֆիա իճրա էյլէյէնլէր վէ մուրուգ ու միւթալէաթ մուխապէրաթ իճրա էթմէ, վէ մուխապէրաթ իշին խըմմէլար վէ մալիւմաթ ճէմ էյլէյէնլէր խուաս ճէզասընա տուչար օլաճագ տըր.

3 մատտէ.—Տէվլէթին էմնիյէթինէ միւթէալլիգ էվրագըն գօրունմասը վէ մուհաֆազա մէմուրիյէթինի հաիզ օլուպ վէ մամուրիյէթինին պէշ սէնէյէ գատար հապս, վէ 100 ֆրանգտան 5000 ֆրանգա գատար ճէզայի նագտի իլթազըմընա մահքիւմ օլաճագ տըր.

Կիւնճիւ մատտէ տախի՝ զիքր օլընան էվրագը թէսլիմ էյլէյէնլէրի օ սըֆաթը հաիզ օլմայանլարա անը ճէզալար իլէ թէէտիպ էյլէյօր.

Ճէրայիմէ մէզքիւրէյի թէշվիգ իտէնլէր տախի անը ճէզայա տուչար օլուրլար.

Մամաֆիհ էյէր թէշվիգ իտէն պիր ասքէր վէ եա պիր մէմուր իսէ, կէօրէճէկի ճէզա մուէպպէտէն քիւրէք ճէզասը տըր.

ԻՆԿԻԼԻԶՃԷ ՎԷ ՖՐԱՆՍԸԶՃԱ ՏԷՐՍ

Էվրօբալը էհնի պիր մուալլիմ՝ քէնտի իգամէթկեահընտա վէ եա խանէլէրտէ Ֆրանսըզճա վէ Ինկիլիզճէ լիսանլարընը 3 մահ զարֆընտա քէմալը սուհուլէթլէ պիր ուսուլը ճէտիտէ իլէ թէտրիս էթմէկ թալիպ օլուպ, Թալիպ օլանլարըն Գալաթատա Կէօմրիւք սօգագընտա Կէօչէան խանընտա 17 նումէրօյա ալաթուրգա սաաթ 3տէն 10ա գատար միւրաճաաթ իթմէլէրի իլան օլընըր.

12-2

Պ. ԱԴԱՄԵԱՆ

Ադամեան եւս յանձնուեցաւ սեւ հողին, որի անկենդան ծոցի մէջ գնացած են, կ'երթան և՛ երթալու են՝ յիշատակաւոր ու անյիշատակ՝ անդարձ թաղուել աշխարհիս 'և ունայնամիտ ամբարտաւանները, գ-ուող ցնորամիտները և բարեգործ հոգիներն ու պաշտելի հանճարները։ Դոցա ամենի յիշատակին եւս մարդիկ առհասարակ կը նուիրեն արտասուքի մի քանի ջերմ կաթիլներ. սակայն երանի այն հանգուցեալին, որ օժտուած է բնութեան ամենաբարձր շնորհքով-հանճարով։ Այնպիսին՝ իւր կենդանութեան ժամանակ կենդանի ու սիրելի է միշտ իւր ունկնդիրների համար և նորա էութեան մի կաթիլն մասը կարծես պատուաստուած լինի նոցա սրտի ամենաքնքոյշ թելերի հետ. Այնպիսին՝ իւր մահուան ժամանակ արտասուք թափել կուտայ, կը յուզէ, կ'դեւլուրէ ու կը ցնցէ մերձաւոր ու հեռաւոր սրտեր. և յաւուրցս դարերէ վերջն իսկ անծանօթ ապագայ սերունդներ պարծանօք կը յիշեն նորա անունը և իբր անմահ իտէալ՝ պաշտեն նորա մաքի ստեղծագործութիւնը։

Ահա այս նախանձելի դասակարգին կը վերաբերի նաեւ Ադամեան, կատարեալ իրաւամբ. որովհետեւ իւր արուեստի ճիւղին մէջ մի այնպիսի կատարելագործ հանճար էր, որի նմանն շատ հազիւ տեսնուած է թատերական աշխարհի վրայ։ 34 տարեկան դեռ չկար Ադամեան երբ ամբողջ Ռուսաստան կդմայլէր նորա արտակարգ տաղանդովը. Ադամեան այդ տարիքի մէջ արդէն սկսած էր վայելել այն գերագոյն գովասանքներն զոր Սալվինի և Ռոսի քառասուն տարին անցնելէ յետոյ միայն սկսած էին վայելել. հետեւաբար արժանի է այսպիսի մի անձնաւորութեան մանկական կեանքի, պատանեկական միտումների և գերասանական արուեստի սկզբնական ձգտումների մանրամասն և, համանաւանդ, ճշգրիտ պատմութիւնը ուսումնասիրել և այս աշխատութիւնը պատշաճ բարեխղճութեամբ կարող են կատարել իւր ժամանակակից ժողովուրդը միայն. իսկ այստեղ մենք անցողակի ակնարկ մը լոկ կարող ենք ձգել նորա ծնունդէն մինչեւ այն շրջանը ուր արդէն սկսած էր անսահման ոգեւորութիւն ներշնչել։

Պետրոս Ադամեան ծնած է 1848ին Կ. Պոլսոյ Ղալաթա քաղաքամասին մէջ. մանկական ծաղիկ հասակում կը զրկուի մօրմէն, որ առաւելագոյն որ բացառապէս մանկանց ամենասիրելի և ամենապիտանի էակն է. Իւր նախնական կրթութիւնը ստանալ Գատը գիւղի Վենետկեան Մխիթարեանների դպրոցը. Ադամեանի դերասանական ասպարէզն իսկապէս կոկոց դպրոցական գրասեղանէն. յայտնի էր իբր աշխոյժ և սրամիտ աշակերտ և յարմար պարագայի ցոյց կուտար թէ ունի դերասանական ձիրք. Դպրոցէն յետոյ իւր հայրն Հերոնիմոս Նորա գերասանական աչքը ոչնչացնելու դիտմամբ ժամագործի մօտ կուտայ գնա. Պետրոս բստ երեւութին կը ջանայ հաճոյանալ իւր վարպետին, սակայն ակամայ իւր ձեռներն կը ձգտէին աւելի դէպ ի մատիտ քան դէպի ունելիքն ու խարտոցը. Ժամագործը նկատելով թէ աշակերտն է այդպիսի աշակերտ պահել, կարտաքսէ. Պետրոս կը վերադառնայ տուն, արտաքուստ տխուր իսկ ներքնապէս ուրախ. հայրը բնականաբար կը զայրանայ, բայց խորհելով թէ որդին գուցէ ընդունակ չէ ժամագործութեան, մի առեւտրական գրասենեակի մէջ պաշտօն կը գտնէ նորա համար. սակայն այստեղ եւս Պետրոս չ'որդւարացներ իւր հօր յոյսերը. Խնդիրը հոն է որ հաշուակալութեան մէջ եւս կ'ապրէին չարաչար սխալներ. Թուանշանները այս ու այն կողմերը կը նկարուէին կիսադէմքեր և ուրուագծեր, որոնք ոչ և է առնչութիւն չունէին տոմարակալութեան հետ. Այս և ղանակաւ բնականաբար չէր կարող կենալ նաեւ վաճառականի մօտ. Իւր ամբողջ ուշքը դէպի թատրոնն էր, իսկ հօր ամբողջ ջանքն էր բնաջինջ ընել որդւոյն այդ փափաքը.

Այդ միջոցին Նաւմի թատրոնի և հայոց թատերական ներկայացուամների փայլուն և ոգեւորեալ ժամանակն էր. Հայոց անդրանիկ դերասաններն Ստեփան Էքշեան և այլք յարգելի ասպարէզի վրայ էին բարձրացուցած հայ թատրոնն, որ ընդհանուր հետաքրքրութեան առարկայ էր եղած արդէն. Պատանին Պետրոս, որ արդէն անչափ բուռն սէր ունէր այս արուեստի վերաբերմամբ, չէր կարող անմասն մնալ դատապարտուել. ուստի գիշերը պատեհ առիթ կը գտնէր խոյս տալու դէպի թատրոն. պատանիի այս անսահման իղձը դերասանների կարեկցութիւնը կը շարժէր և նոքա կը հրաւիրէին նորան բեմակողմն, ուր պատագայ հանճարը ոտքի վրայ մի անկիւն կծկուած երկիւղածառն զմայլումով կը ծծէր թատերական բոլոր մթնոլորտը.

Հայրը վշտած մարդավարի ազդի մը դնելէն վերջապէս կը համակերպի Պետրոսի իղձերին. «Գիւլլիւպքարը, կըսէ ծերունին, ես ա՛լ մեղաւոր չեմ, ուզածդ ըրէ։» Եւ Ադամեան 1867ի վերջին կը մտնէ Սրապիոն Հէքիմեանի դերասանական խումբի մէջ. Առաջին խաղն, որին մասնակցեցաւ Ադամեան, էր Գուլէտեան՝ Աշխարհիկ թատերգութիւնն Ադամեանի ամբողջ դերը կը կայանար երկու բառերի մէջ. «Աեդիը դաւաճան» և թատերաբեմի վրայէն այս բառերն արտասանած պահուն ոտները կը դողային և սիրտը կը

---

(276)

ԶԷՎՃ ՎԷ ԳԸՍԳԱՆՃ ԶԷՎՃԷ

ՄՈՒՀԱՐՐԻՐԻ

ԷՄԻԼ ՐԻՇՊՈՒՐԿ

ՄՈՒԹԷՐՃԻՄԻ

ՏԻԳՐԱՆ ԱԴԱՄԵԱՆ

—Շիմտի արթըգ թէմամըյլա րահաթըմ, պուրատա Բէրնիւիլէյէ սիզ հէչ պիր չէյ եօգ տըր.

Պունը եարտըգտան սօնրա Անթօնէն սաաթ էչտիսէ Մէզօն Տօռէտէ պիր չօգ տօսթլարըյլա պուլուշտը վէ անլըրլէ թաամ իթտի . . .

Ճէյմս Լինգօլընըն խամի էնիշտէն հէրսինին աղզընտա իտի. Մէրգումըն օ կէճէ տիւշար օլտըղը հիւճում ու թէարրուզտան քէնտըը տէնեէթլէ պահս օլընըյօր իտի.

Անթօնէն քէնտիսի էյի թութտը. տօսթլարըյլա պէրապէր հէմ պիր աղըզ գուլլանտը վէ կիւլտի ու այիճէնաբ Ճէյմս Լինգօլընըն պուլընտըղը հալը հիւզն իչ թիվալէ զայէթ միւթէէսսիֆ կէօրիւնտի.

Պունլար վար իքէն Գարօնըն պու ֆաճիատէ ալտըղը գաստահաթըը օլտըղըը նա՞սըլ չիւպհէ օլընապիլիր իտի.

Տօսթլարընտան պիրի.— Ազիզիմ Անթօնէն, պու մատտէտէ եարաճագ սէնի իչիւն էյի պիր իշ վար տըր.

Անթօնէն.— Նէ՞ տիր քի.

Տօսթ.— Կիտիպ Ճէյմս Լինգօլնը կէօրմէքլի վէ էյիսի սըղտալըը.

Անթօնէն.— Պէնիմ տէ խաթըրըմտան կէչտի, լաքին ճէսարէթ իտէմէտիմ.

Տօսթ.— Հալ պու քի պու մուամէլէ սանա չէրէֆ կէթիրէճէք տիր.

Անթօնէն.— Թէհլիքէսի կէչէրսէ պու պապտէ պիր գարար վէրիրիմ.

Տօսթ.— Բէք ալէա. լաքին կիթմէյէ գարար վէրիրսէյտէ գատար գարթ տը վիզիթինի Լինգօլընըն էվինէ կէօնտէր.

Անթօնէն՝ իչի պօզմայարագ.— Օ,ուր.

Պիլճումլէ տէլիրգանլըլար էքէ ավագ.— Աֆէրին, չօգ ալէա.— տէտիլէր.

Անթօնէն՝ սապահ Թրուատան Բարիզէ կէլմիշ օլան պիր քիմսէ իլէ պուլուշմաղա սէօզ վէրմիշ օլտըղընտան, տօսթլարըյլա պէրապէր զիյաֆէթ քիւթէվէճէհէքի պիլէյէն սաաթ օնտա անլէրտէն այրըլտը, վէ կիւլիւմսէյէրէք իլավէ իթ գալ իտուպ,

—Զաննըմ օ քիմսէ՝ Թէյզէմ Մատմազէլ տը Նանժի Թարաֆընտան պանա պիր չէյ սէօյլէյէճէք տիր.— տէտի վէ խանէսինէ ավտէթ իթտի.

Մայէթ ուշաղը՝ Թամ եարը կէճէտէ էվէ կէլտի. Գարօն՝ մէրգումա պէքլէյօր իտի.

Անթօնէն ուշաղա.— Օկիւսթ, Լօրան հէնուզ օրթայա չըգմատը. Բէնտէնսինէ եօլ վէրմէք զահմէթինէ տիւշար օլմատըմ. կէօյա պուրատան տահա ուզգուն պուլընմուշ օլտըղընտան՝ քէնտիսի պրագտը կիթտի. Պունը պիր գարըը,— ինճիմալ քի քէնտի գարըսընը,— պանա նէ մէզտար իւճրէթ պօրճուն վար տը իսէ չէգարտըմ վէրտիմ, սէրգումէ գարըյա Թէվլիմ իթտիմ. գարը Լօրանըն բըրթալարընը տախի պէրապէր կէօթիւրտի. Պու տագըզաստան իթիպարէն եանըմտա օտա ուշաղըմ օլուր ճամըն վար.

Օկիւսթ.— Նէ տէրէճէ զայրէթ վէ ֆէտաքէարլըղըլա խըտմէթ իտէճէյիմի կէօրէճէքսինիզ, էֆէնտիմ.

Անթօնէն.— Բէք ալէա. Շիմտիտէն Լօրանըն օտասընա Թաչընապիլիրսինիզ, օրասը սիզին օտանըզ տահա էյի տիր.

Օկիւսթ.— Թէշէքքիւր իտէրիմ, էֆէնտիմ.

Գարօն Անթօնէն տը Փանօնժ եաթաղա եաթտը, հէման անիտէ ույգուսը կէօթիւրտի վէ սապահ սաաթ տօգուզա գատար ույումը Տիր-տիրիտէն. Նիւզիւնտէ իէք ադշամքի տէնէզզիւլ կէօնտէրիլմէկ իսթէնէն հէչ պիր էնիշէ գալմամըշ իտի.

Զանը չալըպ էհնի օտա ուշաղընը չաղըրտը վէ արապայը հազըրլաթմասընը էմր իթտի.

Զաթէն Օկիւսթ՝ Լօրանըն արթըգ Գարօնըն խըզմէթինտէ պուլունմատըղընը վէ քէնտիսի Օկիւսթ օտա ուշաղըլընա Թէրֆի օլընտըղընը էվին իչինտէ իլան իթմիշ իտի.

Սաաթ օն պիրտէ Անթօնէն՝ Մատմազէլ Պէլէրինին խանէսինէ վարըլ օլտու. մէրգումէյի սար օարը քէօշկէ Թարիֆի նազապիլ պիր հալը հէյէճան իչինտէ պուլտու. Թէզգինամ օտասընըն օրթա էհրինտէ պուլընան Թավլինին իւզէրինտէ աշըգ պիր կազէթա վար իտի.

Գարօն Անթօնէն անլատը վէ Թիթրէտի. Պէլէրինին էօնիւնտէ տէ էհնիտէն պիր սըզընթըլա տիւշար օլաճաղընը հիչ խաթըր ու խայալընտէն կէչիրմէմիշ իտի. Մատմազէլի չարուճաղ ալը պաշընա կէլտի վէ ֆիւթուրսըզ պիր Թարզտա տէտի քի,

—Է ճանըմ, նէ՞ վար, նէ՞ օլտու. Պուրատա պիր չէյ՞ մի տէօնիւյօր.

Պունա ճէվապէն Պէլէրի՝ էլըլէ կազէթայը կէօստէրտի.

Անթօնէն կազէթայը ալարագ վէ տիք տիք կէնճ գարըընըն եիւզիւնէ պագարագ.— Պու նէ՞ տիր.

Պէլէրի՝ քէքէլէյէրէք.— Պիլմէ՞զմիսինիզ.

Անթօնէն.— Նէ՞ չէյ.

Պէլէրի.— Կէչէն կէճէ խասըմընըզ Ճէյմս Լինգօլն՝ Թա կէօյսինին օրթա էէրինտէն վուրուլմուշ.

Անթօնէն՝ Թէլաշըղլըլա.— Պէն պունը տիւն ագշամ խապէր ալտըմ, վէ հէր քէս կիպի պէն տախի պիլիրիմ քի Լինգօլնըն տիւշար օլտըղը Թէլէֆքէթտէն սօլայը միւթէէսսիֆ օլտում.

Պէլէրի.— Էվէթ, չիւպհէսիզ օլտուն. Լաքին հէրկիս պու տէյիլ տիր. Ճիւն Բէրնիւիլէ Թանձըը Թէվգիֆ ալընմըշ վէ Ճէյմս Լինգօլնը վուրան քէնտիսի օլտըղը շիւպհէ պուլունմուշ տըր. Սէն Բարիզի Կլապ, Աղամ Գարօնըն գաթիլի Լօրան նամը Թահթընտա միւրտա խանէնիզտէ կիզլէնտիրիլմիշ տի. սէօյլէնիլիրքէն սօնրա Նիւշիւն տէրհալ պու րէզիլ ատամը հիւքիւմէթէ Թէսլիմ իթմէտինիզ.

Անթօնէն.— Գօվմայը Թէրճիհ իթտիմ վէ պէշ կիւն էվվէլ տէ գօվտում.

Պէլէրի.— Սիզտէ օտա ուշաղըլը իթմիշ օլտըղընըզը սէօյլէյէճէք, օ հալտէ . . .

(Մապատի)

տաղնապէր առաջին անգամը ասպարէզ դուրս գալուն և իւր իղձերի լրման արժանանալուն պատճառաւ. Աննարակոյս է որ այդ գիշեր երեւակայութեան քաղցր մթնոլորտի մը մէջ խրախտանօք կը ճախրէր պատանի Ադամեանի զուարթ հոգին, զի այդպիսի տարիքի մէջ ո՞վ չի բաղձար իւր գլուխը դափնիներով պսակել։ Առաջին ներկայացումէն յետոյ Ադամեանի հետզհետէ կը յանձնուէին աւելի կարեւոր դերեր և նա աստիճանաբար կը գրաւէր հասարակութեան ուշադրութիւնը։

1869ին Ադամեան կը մտնէ Փասալեանեանի խումբի մէջ իբր երկրորդական դերասան, և միեւնոյն տարին այդ խումբի հետ կ'երթայ Նոր-Նախիջեւան։ Կ. Պոլսոյ մեծ հրդեհէն յետոյ կը վախճանի Ադամեանի հայրն հերոնիմոս՝ թողլով իւր որդին առանց նիւթական ո և է օգնութեան։ Սակայն մի կողմէ թատերական ասպարէզը, միւս կողմէ ներկարչութիւնը միջակ գոհացում մը կուտային նորա կենցաղավարութեան. իսկ 1873ին Թակոր պէյ Պոլեան ամենայն կերպիւ կ'օժանդակէ Ադամեանին խաղալու Օրթագիւղի Բարեսիրաց թատրոնի մէջ։ Սակայն այս և այսպիսի անցողակի փայլուն յաջողութիւնները ապարդիւն բաներ էին կակատէս», որովհետեւ անկարող էին մի հիմնական ու հաստատուն ուղղութիւն տալ Ադամեանի տաղանդի զարգացման ու յառաջդիմութեան։ Ադամեան՝ հակառակ իւր այս յեղյեղուկ, անկանոն և անապահով կենցաղավարութեան, չը գիտեմ հանգիստ արդեօք մէ անհանգիստ սրտով, այնու ամենայնիւ ճշմարտութիւնն այն է թէ սաստիկ հետամտութիւն ունէր զարգելու լուրջ կրթութեամբ. չարունակ լեզուներ կ'ուսանէր. շատ կը կարդար, միշտ ընտրելով իմաստալի գրքեր. մի առ մի կը ծանօթանար Եւրոպայի թատերական գրականութեան հետ։ Իւր բոլոր ընթերցումներն առիթ էր դնել իւր ըմբռնողութեան, իւր քննադատութեան ամբողջ կարողութիւնն, որով և առիթ կ'ունենար նուրբ հասկացողութեամբ ուսումնասիրել ու խրացնել իւրաքանչիւր կէտ և պատճառաբանութիւն, իւրաքանչիւր հոգեբանական դժուարաթափանցելի երեւոյթ, որոնք այնքան յաճախադէպ են թատերգութիւններին մէջ։ Այսպիսի ուղղութեամբ մշակուած մի միտք չէր կարող գոհ մնալ Կ. Պոլսոյ անգոյն թատրոնէն, ուստի կը խորհէր մի ուրիշ տեղ յագուրդ գտնել իւր պատուասիրական բաղձանքներ հասնելու.

Այս մտածումներով առաջնորդեալ 1879ին Ադամեան կ'ուղեւորի Թիֆլիս. նախապէս արդէն ուսումնասիրած լինելով Շեքսպիրի, Շիլլերի և այլ նշանաւոր հանճարների գործերը՝ Թիֆլիսի մէջ սկսաւ նոցա գործերը ներկայացնել. կը խաղար Համլէթ, Օթելլօ, Արքայ Լիր, Բոլլարոյ. սակայն իւր ամեն մի խաղը տակաւին շատ քննադատելի թերութիւններ կը պարունակէր։ Թիֆլիսի լրագրութեան յառաջ է խիստ քննադատութիւն, հետեւաբար Ադամեանի դերախաղութեան պակասաւոր կէտերը՝ հակառակ Պոլսական դիւրագգածութեան՝ անաչառ և երբեմն իսկ կծու կրիտիկայի կ'ենթարկուէր այդ լրագրութեան կողմէ։ Թէև Ադամեան նախ դժկամակութեամբ կ'ընդունէր այդ հրապարակային քննադատութեան, սակայն շատ չուտով կարողացաւ ըմբռնել նորա ճշմարիտ օգտակարութիւնը. իւրաքանչիւր քննադատական կէտ նկատողութեան կ'առնէր, կը համեմատէր և երկուքն մի լաւագոյն խառնուրդ յառաջ կը բերէր. քննադատութիւնը չարունակ պըտտոր կէտերը կը պայծառացնէր մտքիս մէջ, և ես իւրաքանչիւր քննադատութենէ յետոյ կ'զգայի թէ մի նոր գիւտ պիտի ընեմ» կըսէր։

Այս տեսակ կրիտիկայի ներքեւ Ադամեան երեք տարուան դերազանց յառաջդիմութիւն ըրաւ. նորա համբաւը Թիֆլիսէն ծաւալեցաւ համայն Ռուսաստան, ուր արդէն հռչակեալ [illegible] անունը տարածուած էր. Պետերբուրգ, Մոսկուա և առհասարակ Ռուսիոյ թատերասէր աշխարհը անհամբերութեամբ կ'ըսպասէր հայ արուեստագէտին. բայց ո՞վ հետ և ի՞նչպէս խաղար Ադամեան Ռուսական թատերաբեմի վրայ։ Իտալական լեզուն արդէն աշխարհակալ լինելով իւր լեզուի քնքոյշ արտասանութեամբն։ Սալվինի ու Ռոսսի ամենայն սիրայօժարութեամբ կարող էին ունկնդիրներ գտնել Ռուսիոյ ո և է կողմը. բայց ատի նոքա միշտ կուռնենային իրենց հետ դերասանական խումբեր. իսկ Ադամեան ի՞նչ համարձակութեամբ կարող էր բեմ դուրս գալ քանի որ զուրկ էր ամեն նպաստաւոր պայմաններէ. հայ լեզուն Ռուսաց մէջ յայտնի էր իբր վերին աստիճանի կոշտ և աններդաշնակ իւր առոգանութեան կողմէ, մինչ այն աստիճանի՝ որ Ռուսները ծիծաղելի կը համարէին ոչ միայն Շեքսպիրի խաղերի ներկայացումը, այլ մինչև անգամ և թարգմանութիւնն հայ լեզուաւ. այսպիսի աննպաստ պայմանի վրայ եթէ աւելցնենք որ Ադամեան չունէր նաև դերասանական ո և է խումբ, այն ժամանակ լիովին կարող ենք մեր աչքի առաջ պատկերացնել Ադամեանի յաջողութեան ակնյայտ անկարելիութիւնը. Սակայն Ադամեան առանց վհատելու 1883ին կը մեկնի Մոսկուա, հայ ուսանողների հրաւիրանօք. ուսանողների հետ միասին կըսկսի խաղալ և այսպիսի պայմանների մէջ անգամ առաջին իսկ երեկոյեան անսահման յաջողութիւն կը գտնէ Ադամեան և հետեւեալ օր Մոսկուայի բոլոր լրագիրներն ու Պետերբուրգի լրագրաց աշխատակիցները մեծ ըգմայլումով կը նկարագրեն նորա դերակատարութիւնը. Սալվինի և Ռոսսի դեռ նոր թողած էին Մոսկուայի թատերաբեմը, երբ Ադամեան երեւցաւ այն տեղ. Աշխարհիս այդ երկու ամենամեծ դերասանների մեկնելէն յետոյ, Հայ դերասանի մը երեւումը պարզապէս ծիծաղելի կը թուէր, սակայն իրողութիւնն այն է որ Ադամեան իւր աքտակարգ հանճարով կարողացաւ մոռցնել տալ նոցա յիշատակը. Ադամեան շրջեցաւ Ռուսիոյ երկու մայրաքաղաքներն ու միւս մեծ քաղաքներն, միշտ Հայերէն կատարելով իւր դերերը և նոյն իսկ այս հանգամանքի տակ ամենուրեք վայելեց անպիսի մեծ դրուատիքներ և պանծալի վկայութիւններ՝ որոց արժանի եղած չեն ո՛չ Ռոսսի և ո՛չ Սալվինի, որ ըստացած է «թագաւոր թատերգութեան» բարձրագոյն տիտղոսը.

Ադամեանի կատարած բոլոր խաղերը նոյնն են Ռոսսի և Սալվինի խաղերի հետ, այս պատճառաւ մայրաքաղաքի և միւս տեղերի Ռուս լրագիրները շարունակ համեմատական քննադատութեամբ են նայած Սալվինի, Ռոսսի և Ադամեանի հանգամանաց դերերի վրայ։ Ադամեանի և նոցա առաւելութիւնը իրարմէ որոշելու համար միակ և անաչառ միջոցն է դիմել այդ լրագրաց քննադատութեան. ուստի այս համառօտ կենսագրական տեսութեան մէջ պիտի բաւականանանք մի կամ երկու վկայութիւն միայն յառաջ բերել իւրաքանչիւր խաղի վերաբերմամբ.

Առհասարակ թատերական գրուածոց գլուխ գործոցը կը համարուի Շեքսպիրի Համլէթը. Համլէթ անպիսի գերմարդկային մի տիպ է որ աշխարհի առաջնակարգ դերասանների փորձաքարն է եղած. Այս խաղի կատարեալ ըմբռնման համար դարերէ ի վեր միտք կը յոգնեցնեն աշխարհիս շատ երեւելի ու տաղանդաւոր գլուխներ. այդ խաղի առաջ թատերաբեմի վրայ նոխմութեան կը պարտաւորի ենթարկուիլ Ռոսսի և Սալվինի նման չնաշխարհիկ դերասանների փայլը.

Իսկ այս միեւնոյն խաղի մէջն է որ առաւելապէս կը փայլէր Ադամեանի հանճարի գերազանցութիւնը.

(Տեւելի)

Գ. Տ[illegible]

ՏՕԳԹՕՐ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

Թեօռէլլի [illegible]

Պէյն, սըրթ իւլկի վէ ուժում սինիր խաստալըգլարընա միւպթէլա օլան խաստալարը տօգթօրը մումայիլէյհ հէր կիւն էօյլէնտէն սօնրա Պէյօղլունտա Պէքեար սօգաղընտա 9 նումէրօլը խանէսինէ գապուլ իտէր.

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ստորագրեալս կինն ծննդաբերութեան առթիւ ծանր հիւանդութեան մը ենթարկուած ըլլալով, և ես նիւթապէս անկարող գոլով ըստ կարելւոյն խնամել զայն, դիմեցի Թաղիս Խորէնեան Ընկերութեան, որ, ըստ իւր վսեմ նպատակի բժիշկ, դեղ, ուտեստ ևն. մատակարարեց ձրիաբար.

Արդ՝ հրապարակաւ կը փութամ իմ խորին շնորհակալիք յայտնել Պատ. Խորէնեան Ընկերութեան, և մասնաւորապէս իւր պաշտօնական բժիշկ Հարիւրապետ Տօք. Մաքսուտ էֆ. Եակոբեանի, որուն ճարտար խնամոց կը պարտիմ կնոջս կատարեալ ապաքինումը.

Խնդրելով, Տէ՛ր, որ հաճիք զետեղել զայս Ձեր պատուական օրագրոյ մէկ անկիւնը.

Մնամ յարգանօք
Բ[illegible] Ս[illegible]եան

13 յունիս 1891
Գալաթա

ՌԷՍՄԻ

Ատլիէ նէզարէթը ճէլիլէսինտէն պիլճիւմլէ վիլայաթ իսթինաֆ մահքէմէսի միւտտաիի ումումիլէրինէ, վէ միւտտաիի ումումի պուլունմայան մահալլէր միւտտաիի ումումի մուավինլէրինէ եազըլան թահրիրաթը ումումիյէ սուրէթի տիր.

Մէհաքիմը ճէզաիյէ իլամաթըյլա մահքիւմ օլուպ տա գապլ էլ ինըա վէֆաթ իտէն մահքիւմլէրին թէրէքէսինտէն պիլա սիւպութ մէսարիֆը մուհաքէմէնին իսթիհսալի լազըմ կէլիրք կէլմէյէճէկի՝ պապը մըրաֆըատ խուսիւսար օլըմսար իւզէրինէ, քէյֆիյէթ՝ Պապը Ալի ճանիպը սամիսինտէն իսթիֆսար օլունմըշ իտի. Պու քէրրէ Շուրայի Տէվլէթ գարարը իլէ չէրէֆվարիտ օլան թէզքէրէի սամիյէտէ Ուսուլը Մուհաքէմաթը ճէզաիյէ Գանունընըն Չինճի մատտէսի մուճիպինճէ, հուգուգը ումումիյէ տավասը՝ մահքումունալէյհին վէֆաթըյլա սագըթ օլուր իսէ տէ, հուգուգը շախսիյէ ճիհէթի վէրէսէսինտէն իսթիֆա օլունապիլէճէկի մուհաքերէ, վէ մէսարիֆը մուհաքէմէ տախի Խազինէի Մալիյէյէ աիտ հուգուգը շախսիյէ վէ զիմմէթը միրիյէտէն մաատուտ պուլունմըշ, վէ Խազինէյէ մէտեունէն վէֆաթ իտէն վէ թէրէքէսի մահքէմէի չէրիյէ ճանիպինտէն թահրիր օլունանլարըն վէրէսէսինտէն իսթիֆա տէյնիտէ թէյալիւլ իտէնլէր պէյէնինէ Խազինէնին աիտ օլտըղը մէհաքիմէ նիզամիյէյէ պիլմիւրաճաա իսթիհսալ իտիլէճէկ ասիրըմըզ գաժիյէթ իլամըքտէն սոնրա մէյլազը մահքիւմունիլէյհին թահսիլի՝ ուսուլը իքթիզաընտան օլմաըընա նազարէն, իլամաթը ճէզաիյէյէ մերբութ օլուպ մահքիւմալէյհին վէֆաթըյլա թահսիլ օլընամամըշ օլան պու միսիլլու մէսարիֆը մուհաքէմէի ճէզաիյէնին տէ՝ իլամըն հավի օլտուղը զիմմէթ իլէ պիրլիքտէ ուսուլը մէզքիւրէյէ թէվֆիգէն թահսիլի իգթիզա իտէճէկի էմր ու իչար պույրուլմըշ, վէ մէսարիֆը մէզքիւրէնին թէսրիը թահսիլի հագգընտա թաամիմէն թէպլիղ օլընան մայիս սէնէ 306 թարիխլի թահրիրաթը ումումիյէտէ տախի սէրահաթ վէ իդզահաթը քեամիլէ պուլընմասընա նազարէն, Խազինէնին վէրէսէի միւթէվէֆֆա հագգընտաքի մաթլուպաթընըն թահսիլինէ տաիր ուսուլ վէ թահրիրաթը մէզքիւրէնին պունա տաիր օլան ֆըգրաի մախսուսէսինէ թէվֆիգէն թահսիլաթա իգթիհամ իտիլմէք վէ լազըմ կէլէնլէրէ թէպլիղ օլընմագ իւզրէ իշպու թահրիրաթըն նիւսխը մաթպուէսի քեաֆիյէսի լէֆֆէն իրսալ գըլընմըշ օլմաղլա, պէրմուճիպը մուհարրէրէ իֆաի միւգթէզասը սիյագընտա.

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Գոսօվա վիլայէթի վալիլիկի՝ Իզմիր գոմանտանը սաատ. Տաքիր բաշա հազրէթլէրինէ թէվճիհ,

Թէֆթիշը ասքէրի գոմիսիօնը ազասընտան միրլիվա սաատ. Բիւչտի պէյին էօհտէսինէ միրլիվալըգ (բաշալըգ) րիւթպէսի թէվճիհիլէ 7ինճի օրտուի հիւմայուն գոմանտանլըղը րէֆագաթընա,

Եէմէն վիլայէթիլէ եէտինճի օրտուի հիւմայուն գոմանտանլըղընա թային պույրուլան Ֆէրիգ[illegible] սաատ. Հասան Էտհէմ բաշա հազրէթլէրինին մախսուսը սաղ գոլ աղասը րիֆ. Խալիտ պէյին էօհտէսինէ պինպաշըլըգ րիւթպէսի թէվճիհիլէ թէֆթիշը ասքէրի գոմիսիօնը ազալըղընա,

Երքեանը հարպիյէ գոլ աղալըղընտան րիֆ. Ճաֆէր պէյին պիր տէրէճէ թէրֆիի րիւթպէսիլէ միւշարէլէյհ Հասան Էտհէմ բաշա հազրէթլէրինին մայէթինէ թային,

Իքինճի (էտիրնէ) օրտուի հիւմայունու մէնսուպ Նիզամիյէ բիյատէ 16ընճը ալայըն ալայ էմինի րիֆ. Մուհըրտարին էֆ.նին էօհտէսինէ պինպաշըլըգ րիւթպէսի թէվճիհ պույրուլմըշ տըր.

* *

Տրիպոլի ղարպը մախսուս աղասընտան միրլիվա սաատ. Աչհէր Ֆէհմի վէ Մուսթաֆա Սապրի բաշալարա՝ գըտէմ վէ էհլիյէթլէրինէ մէպնի թէզաիւֆեն վէ միւէհհատէն 3րինճի, վէ տրիպոլի ղարպը մէզքիւր ումուրը թահրիրիյէսինէ մէմուր միւլազիմը սանի Սէրվէթ վէ Սապրի էֆ.լէրէ տախի իֆթար ումուրը մէմուրէտէքի գայրէթլէրինէ մէպնի 5րինճի րիւթպէլէրտէն Մէճիտի,

Հայտար Բաշա խաստախանէսի աթըպպասընտան գայմագամ Իզզ. Տաքիր պէյէ նիշանը ալիի Օսմանինին կիւմիւշ միտալեասը իհսան պույրուլմըշ տըր.

ՄԻՒԹԷՖԷՐՐԻԳԱ

Տուէտ թէվլէթինին Տէրսաատէ սէֆարէթխանէսի սըրքեաթիպի վէ Ինկիլթէրա սէֆիրի Սըր Ուիլեամ Ուայթըն տամատը Մ. Կէյէր՝ Պէրլինտէ Տուէտ սէֆարէթի սըրքիթապէթինէ թային օլընմըշ, եագընտա ֆամիլեասըյլա պէրապէր Տէրսաատէտէն հարէքէթ իտէճէք տիր.

Տուէտ հիւքիւմէթի՝ Տէրսաատէ սէֆարէթխանէսի սըր քիթապէթ խըտմէթինի լաղվ իտէրէք, պու վազիֆէյի սէֆարէթ մէմուրլարընտան պիրինէ իհալէ իթմէյէ գարար վէրմիշ տիր.

—Աւխըրէն Պրուքսէլա աղիմէթ իթմիշ օլան Սրպիա սէֆիրի Մ. Նօվագօվիչ՝ տէյն Տէրսաատէթէ ավտէթ էյլէմիշ տիր.

—Մ. Թուգասըն էտիրնէ չըմէնտոֆէր սէթասիօնընտան էտիրնէ շէհրինէ գատար ինշասընա թալիպ օլտըղը թրամվայ խաթթընը միւթէֆէրրի էվրագ պիր քէրրէ էտիրնէ վիլայէթինէ նազարը թէտգիգտէն կէչիրիլմէք իւզրէ Շուրայի Տէվլէթ գարարըյլա էտիրնէյէ կէօնտէրիլմիշ տիր.

—Պրուսա վիլայէթի Օրման սէրմիւֆէթթիշի Խաչատուր էֆ.՝ մէէզունէն Տէրսաատէթէ կէլմիշ տիր.

—Տրեն ճինայէթ մահքէմէսինտէ Թաթմա նամընտա պիր գատընըն մուհաքէմէսի ալէնիյէսի իճրա գըլընմըշ տըր. Մէզպուրէ գատըն՝ Խալիվէ սալըգ խամալ բաշա հազրէթլէրինին խըտմէթը քիւթապէթինտէ պուլընան Աճէմ էֆ.նին խըտմէթճիսի օլուպ, պիր կիճէ էֆէնտիսի՝ բաշայի միւշարէլէյհի նալըընա կիտտիկի կիճէ, Տանըրկամըն տա Սիֆամգօլտա էսկի խանէնին եանընդ գալմասընտան պիլիսթիֆատէ հէմըն բէնչէրէ քէրտէլէրինի, եաստըգ էսկիլէրինի վէ սէտիր մազրուֆաթընը սէտքրէք պիր պօչղա իչինէ գօյուպ աչըրմըշ, վէ Իստիքլալ իճտիքի չու տըլըն ֆիլիկինի մէյտանա չըգմասը իչին թանէյի տախի գազ եաղը տէօքէրէք թութուշտուրմըշ իսէ տէ, եանկըն կէօրիւլիւպ տէրհալ պասթըրըլմըշ, վէ պու տըրլու տէրունը խանէյէ պըրագըլմըշ օլան էքի ուֆագ չօճուգլարըն հալաքլարը մուհաֆազա իտիլմիշ տիր.

Մէզպուրէ Թաթմա՝ չու հարէքէթը խաինանէսինտէն տօլայը 4 սէնէ միւտտէթլէ քիւրէք գոնուլմասընա հիւքմ օլընմըշ տըր.

Բէզգալէք Թաչչանէլիտէ պիր չոճուղըն ըրըզընա կէչմիշ օլան Մէհմէտ վէ Սալիհ նամ շախըսլար՝ տէյն մահքէմէյի մէզքիւրէտէ 3էր սէնէ քիւրէք ճէզասընա մահքիւմ օլմուշլար տըր.

(21)

ԿՆՈՋ ՄԱՏ ԿԱՅ

(CHERCHEZ LA FEMME)

ՀԵՂԻՆԱԿ ԱՐԹԻՒՐ ԱՐՆՈԼՏ — ԹԱՐԳՄԱՆԻՉ Տ. Ա.

Գ. Գօլաս և ոստիկան Բրիմպօրնը՝ քանի մը վայրկեան մինակ մնացին.

—Նայինք ի՞նչ կը մտածէք այս ամեն իրողութեան վրայ,—ըսաւ առաջինը՝ խօսքը երկրորդին ուղղելով.

—Հը՛,—պատասխանեց Բրիմպօրնը,—մեծ բան մը չեմ մտածեր. Գործը հետզհետէ խորհրդաւոր կերեւայ ինձ. Այս գործին վրայ արդէն շատ մը կարծիքներ ունեցայ և թողուցի.

«Իմ առաջին ենթադրութիւնս էր թէ սիրահարը նախանձու վայրկենի մը մէջ զարկած էր իւր հոմանուհին.

«Յետոյ ես ինձէն հարցուցի թէ չըլլա՞յ որ կինը իւր սիրահարը զարկած ըլլայ ո և իցէ պատճառի մը համար. վասն զի էապէս ես միշտ այնպէս կարծած եմ թէ զոհը Գ. Մառիօթ էր.

«Հիմայ այս երկու կարծեաց մին կամ միւսը ընդունելու կը վարանիմ.

—Ինչո՞ւ համար.

—Շատ մը պատճառներու համար. Այս տեսակ գործերու մէջ շատ յայտնի կէտեր գտնուիլը արդէն ձեզ ըսած եմ և վերստին կը կրկնեմ. Երբ աչաց առջեւ ո և իցէ մարմին մը, դիակ մը կայ՝ նորա ամեն հանգամանքէն, օրինակի աղաղաւ դիմաց արտայայտութենէն, կեցուածքէն, զգեստուց վիճակէն, վիրաց քանակութենէն, խորութենէն և բնութենէն ամեն բան կը հասկցուի, մարդասպան զէնքը ո՛րուն ձեռքը գտնուած ըլլալը կը գուշակուի.

«Հոս բան մը չկայ.

«Միայն արիւն, խորտակուած կարասիներ և խառնաշփոթութիւն մը կան որք ցաւալի դէպք մը պատահած ըլլալը կը յայտնեն. բայց չկայ վկայութեան նշան մը որ կարենայ առաջնորդել և մեզ ըսել իսկ թէ՝ երէկ գիշեր այս սենեկին մէջ ներկայ գտնուող երկու անձերէն ո՛րը մեռած է.

—Կը խոստովանիմ թէ այս բան՝ զարմանալի կերպով իրաց վիճակը կը չփոթէ, ես կը մեղքնամ այն հարցաքննիչ դատաւորը որուն պիտի յանձնուի այս գործին քննութիւնը.

Գ. Բրիմպօրնը ուժով մը ճակատը քերեց.

—Ետոյ թուիս կնոջ մեզ յայտնուած կամ մեր նշմարած դէմքը խուն ինչ կը բարեփոխէ իմ առաջին տպաւորութիւններս. կարծես ամեն բան այնպէս կը ցուցնէ թէ գործին մէջ աշխարհիկ կին մը կայ, ամուսնացեալ կին մը.

—Ես ալ այնպէս կը կարծեմ. Դեռ աւելին ըսեմ. ըստ իմ կարծեաց ասիկայ կասկածելի չէ.

—Լաւ. Արդեօք ամուսի՞նը ժամադրութիւնը ընդմիջած և ողբալի կերպով վերջացուցած է.

—Շատ ճշմարտանման է այս.

—Անտարակոյս. միայն թէ...

—Միայն թէ ի՞նչ.

—Իւր հետքը չեմք գտներ.

—Տեսէք, թէ՛ երիկ մարդու և թէ՛ կնոջ ոտից հետքեր կան.

—Այո՛, բայց միայն մէկ մարդու և մէկ կնոջ, այնպէս չէ՞.

—Ճշմարիտ է.

—Եւ եթէ ամուսինը՝ սիրահարն կամ հոմանուհին սպաննած է, ողջ մնացողն ի՞նչ եղած է, Զոհը ով որ ալ եղած ըլլայ՝ մարդասպանը ի՞նչպէս վերցուցած տարած է զոհին մարմինը.

—Եւ մանաւանդ երրորդ անձ մը ի՞նչպէս և ո՞ր ժամուն հոս մտած է,—աւելցուց ոստիկանութեան տեսուչը.

Պահ մը լռութիւն պահելէն յետոյ յարեց.

—Եթէ ամուսնական վրէժխնդրութեան մը կարծիքը մէջ բերուի՝ կրնայ ենթադրուիլ թէ՝ թշնամանեալ ամուսինը երկու մեղսակիցներէն մին դաշունահար ըրած միջոցին՝ միւսը փողոցին վրայ նայող պատուհանէն փախած է. Անկէ վերջ ամեն բան դիւրին է.

—Էհ, ես ատիկայ քսան անգամ մտածեցի,—մըմնջեց ոստիկանութեան պաշտօնեայն.—միայն թէ դուք լաւ գիտէք որ դռնապանաց սենեակ մտած պահուն պատուհանը կատարելապէս գոց է եղեր, և քննելով այդ պատուհանը կը տեսնէք որ ո՛ և իցէ հետք մը չունի. Ո՛չ, ոչ, բայց ի բաց դուռնէն ներս մտնուեր է. Եւ աշա այս կէտին վրայ միտքս կը շփոթի, վասն զի ենթադրելով իսկ թէ՝ ամբողջ գիշերը, կամ գիշերուան մէկ մասը տանը մեծ դուռը բաց մնացած ըլլայ,—ինչ որ անընդունելի է,—չեմ կարող ըմբռնել թէ մարդասպանը կրցած ըլլայ հոս մտնել և ելնել առանց երբեք տեսնուելու դռնապաններէն.

Այս պահուն Րօզալի՝ Գ. Մառիօթի դիմացի դրացին Գ. Վէրնուլէն ներս բերաւ և անմիջապէս քաշուեցաւ գնաց.

Գ. Վէրնուլէ (Անաթօլ) վաճառականութեան պաշտօնեայ, քառասուն տարեկան ամենահասարակ մարդ մ՛էր.

Ոչ երկայն ոչ կարճ, ոչ գէր ոչ նիհար, ոչ երիտասարդ ոչ ծեր, ոչ գեղեցիկ ոչ տգեղ, ոչ խելացի ոչ ապուշ. նորա վրայ միայն մէկ բան մը աչքի կը զարնէր. տենձնապարծութիւնը.

Բրիմպօրնը մէկ ակնարկով զայն քննեց ու դատեց.

(Շարունակելի)

ԳԱԼՖՕՐՈՒԼՕ
ՓԻՐԱՏԵՐԼԸՐ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Գալֆօրուլօ պիրատէրլէր' գատընլարա մախսուս մօտա մաղազալարընը Պէյօղլընտա Տօղրու եօլտա Պօն Մարշէնին գարշըսընտա 345 նումէրօյը եէնի եարըլան մաղազայա նագլ իթտիքլէրինի, վէ պու մունասէպէթլէ հէր նէվի եմթաա ֆիյաթլարընտա խայլը թէնզիլաթ իճրա էյլէտիքլէրինի բաղպէթլու եէհալիյէ իլան իտէրլէր.

25—17

ԷԳՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

Բիր վագթտան պէրու էհալիմիզին ալ պիր բարա իլէ չօգ գազանմագ արզուսըյլա բարալար ֆէտա իտէրէք բիյանգօ պիլէթլէրի իշթիրասը իլէ բէք չօգ մութէզարրըր օլտըգլարը մաէթթէէսսիւֆ կէօրիւլմէսինէ պինաէն, ախվալը նամէշրուէյի մէզքիւրէնին մուսքին մէրթէպէ տէֆի իլէ գաւանի մուսթահսէնէյի թասարրուֆիյէյէ րիայէթէն թէէմինը խուսուսիյէսիլէրինէ խըզմէթ իթմէք իչիւն Ֆրանսա տէվլէթինին թահթը հըմայէսինտէ թէշէքքիւլ իտտուգ, մէրքէզը իտարէսի Բարիզտէ Մօնթ Մարթր սօգագընտա 123 նումէրօտա վագը, վէ պիր չիւպէսի տախի պու քէրրէ Տէրսաատէթէ ճէլպինէ մուվաֆֆագ օլտուղըմ մէզքիւր գումբանեանըն մագսէտը ասլիսի' գաթան զարար մուհթէմէլ օլմամագ չարթը իլէ մահ պէ մահ ճիւզիյաթ գազանտըրմագ [illegible] եանի 5 ղրշ.տան, իլա նիհայէ ֆէտաքեարլըգ իտէն զէվաթա' իսթէնիլէն մըգտար վէ միւտէթթլէ սէրմայէ վէ ճէհէզ թէտարիք իթմէք իչիւն իշպու գումբանեանըն թիճարէթինտէն հէր իքի ուչ վէ տէօրթ այտա պիր քէրրէ հիսսէսինտէն թէվզիյաթա տախիլ օլաճագ տըր. Համիլինէ վէրիլէն բօլիչալարտա մուհարրէր պէտէլլէր' թահթը թէէմինէ ալընմըշ օլտուղընտան, պու պապտէ զիյատէ մալիւմաթ ալմագ վէ Տէրսաատէթ մուլհագաթը իլէ Թաշրալարճա մէզքիւր չիրքէթին աճէնթէսի օլմագ արզու իտէն զէվաթ' չուրուքը մուգթազիյէյէ ակէտաէ օլմագ իւզրէ Տէրսաատէթտէ Պաղչէ-Գաբուսընտա Եօրկիատիս խանընտա Ն°. 1 մաղազատա իշպու չիրքէթին մուտիրը խուսուսիսի պուլընան Բ. Շէհիրեան էֆէնտիյէ մուրաճաաթ իթմէլէրի թավսիյէ օլունըր.

ՍԱՐՐԱՖԻՅԷ
ԵՎՐՕՊԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Լօնտրա 25 յունիս

Ինկիլ. էսհամը Ինկ. Լիր.	95-06
Օսմ. էսհամը աչըլըրը	18-37
» » գարանտը	18-37
» » Սէրի Ա	43-1/4
» » » Պ	23 5/8
» » » Ս	18-3/8
Միսըր 1871	095-1/4
Օսմանլը Պանգասը	13 3/8
Րուսիա իսթիգրազը	108 3/8
Մըսըր տուհ. մութթէհիտէ	96-3/8
» իմթիյազլը	101-3/4
Տաիրա Սանիյէ Մըսըր	66 1/4
Պօլիքա իսթիգրազը	103-
Պուլկար իսթիգրազը	-
Գամպիօ Բարիզ 3 ալ վատէ	25-18-20

Բարիզ 25 յունիս

Ֆրանս. էսհ. 3 % ֆր.	95-10
» » 4 1/2 %	105-30
Եէնի Օսմ. էսհամը աչըլըր	18-87 1/2
» » » գարանտը	18 55
Մէ-գտուլէ	
Սէրի Պ.	23-50
» Ս.	18-50
Րումէլի շըմէնտիֆէրի	71-25
Օսմանլը Րէժիսի էսհամը	549 37 1/2
» Պանգասը	537 50
Գրէտի Լիօնէ	800-
Գրէտի Ֆօնսիէ	1272-50
Ֆօնթուար տ'էսգօնթ	-
Սիւվէյիշ ագսիօնը	2792 50
Իթալիա էսհամը	94 65
Մըսըր ֆօնտ. մութթէհիտէ	487 50
Բալօրիէ Թիւրքի	421-25
Եունան 5 % 1879	435-
Գամպիօ 3 ալ վատէ	25-26

Վիէննա 25 յունիս

Լօնտրա իւզէրինէ գամպիօ	117-40
Րումէլի շըմէնտիֆէրի ֆր.	34-30
Օսմանլը Րէժի ագսիօնը	161-50

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Էսհ. ում. տիւն ագչ. գապ.	20-05
» » » էն եիւքսէք	20-08
» » » էն աշագը	20 04
Պու աագշամ աչըլըշը գ. գ.	20-04
Թահվիլաթը Օսմանիյէ	79-15
» » » էն եիւքսէք	79-20
» » » էն աշագը	79-12
» » » աչըլըշը գ. գ.	79-10
Սէրի Ա.	43-
» Պ.	23-20
» Ս.	20-04
Րումէլի շըմէնտիֆէրի	71-
Ագչէ ֆարգը	7-
Րէժիօր Ղըշ.	-
Հէզինէսիյէ »	45-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Գրէտի ժէնէրալ	9-10
Սթամպօլ պանգասը	5 32
Սօսիէթէ ժէնէրալ	5-06
Րէժի ագսիօնը	15-08
Թրամվայ	5-90

ԱԳՉԷԼԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Օսմ. լիրասը 100 ղրշ.տան	Ղըշ. Բր.
Պէյազ մէճիտիյէ ֆարգը	108-10
Մէթալիք »	101-
Պէշլիք »	103-
Ա. Թըլըք »	103-10
Ինկիլիզ լիրասը	109-37
Ֆրանսըզ ալթունը	87-08
Բօլ	89-20
Դրէմից ալթունը	51-15
Գօրտօն գայմէսի	7-90

ԹԱՍՖԻՅԷ ԳԱՂԸՏԸ

20)	լիք գէօզլը		-
50)	»	»	19-20
100)	»	»	-
500)	»	»	-
1000)	»	»	19-20
10000)	»		-

ԳԱՄՊԻՕ

Լօնտրա	108-5/8
Բարիզ 3 ալ վատէլի	23-22 1/2

ԻԼԱՆԱԹ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն

(Նումէրօ 39)

Թարապալուսը Ղարպ ֆըրգասը իչիւն միւպայէա օլընաճագ օլան իքի եիւզ զըրգ պին զըյէ Ինկիլիզ բիրինճիսին իթտասընա թալիպ օլանլարըն' թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

3—3

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն

(Նումէրօ 40)

Գուլտտա պուլընան ասաքիրը Շահանէ իլէ հայվանաթը իտարէսի իչիւն իւչ եիւզ եէտի սէնէսի թէմուզը թալիմ իտասընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ մահալլինճէ միւնագասայա գօնըլան հըրթա իլէ չաիրին Տէրսաատէթտէ իթտասընա թալիպ օլանլարըն թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

3—3

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն

(Նումէրօ 41)

Մարաշ վէ Զէյթունտա պուլընան ասաքիրը Շահանէ իչիւն իւչ եիւզ եէտի սէնէսի հազիրանընտան իթիպարէն պիր սէնէլիք օլարագ մահալլինճէ միւնագասայա գօնըլան էրզագըն իթտասընա Տէրսաատէթտէ թալիպ օլանլարըն' թարիխը իլանտէն իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

3—3

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն

(Նումէրօ 42)

Միւպայէա օլունապիլէճէկի էվ վէյահէտ իլան գըլընան պիր պուչուգ միլեօն զըյէտէն իքի միլեօն զըյէյէ գատար կէյմէն պէհէր զըյէսի եիրմի պէշ բարայա թալիպ էօհտէսինտէ օլուպ, հազիրանըն օն տօգուզընճու չարշէնպէ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիլէճէկի վէ էրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճագը ճիհէթլէ, իթտասընա թալիպ օլանլարըն' մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

3—3

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն

(Նումէրօ 43)

Ասաքիրը Շահանէ Թօբճու ալայլարը իչիւն միւպայէասընա լիւզում կէօրիւնէն զըրգ րէս գօյում հայվանընըն իթտասընա թալիպ օլուպ, չարթնամէսինի կէօրմէք իսթէյէնլէրին' սիւվարի տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

3—1

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն.

(Նումէրօ 44)

Տէրսաատէթ վէ պիլատը սէլասէտէ ինշաաթը ասքէրիյէ իչիւն մէվճուտ միւնագասայա գօնըլան պիր սէնէլիք չալը վէ քէօմիւր քիրէճինին' հազիրանըն օն տօգուզընճը չարշէնպէ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէ ֆէրտասը կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնզիլաթը իճրա օլունաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն' ինշաաթը ասքէրիյէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր.

3—1

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ
ճանիպը ալիսինտէն

(Նումէրօ 45)

Ֆիրուխթ օլունաճագը տէֆաթիլէ իլան գըլընան տէօրթ եիւզ պին զըյէ ինճէ քէրէյին պէհէր ճէտտի զըյէսի օն պէշ բարա իւչ չէրէքտէ միւշթէրիսի եօհտէսինտէ իտա-

կի, վէ հազիրանըն օն պէշինճի ճումա էրթէսի կիւնիւնէ գարարը գաթիսի իթտասը թալիպ գըլընտըղը ճիհէթլէ, իշթիրասընա թալիպ օլանլարըն' մագամը Սէրասքէրի Լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

2—1

Շուրաի—Պահրիյէ
ճանիպը ալիսինտէն

Ասաքիրը Պահրիյէի Շահանէնին պիր սէնէլիք լաղմ թայինաթընըն միւնագասասը իճրա գըլընաճաղընտան, իթտասընա թալիպ օլանլարըն իշպու հազիրանըն օն եէտինճի բազար էրթէսի կիւնիւ Շուրաի Պահրիյէյէ կէլմէլէրի իլան օլունըր.

13 Հազիրան 307

ԻԼԱՆ

Գատը գարիյէսինտէ Մօտա ճատտէսինտէ պիլա նումէրօյը տիւքքեանտա սաքին միւֆլիս գասսապ Եօրկի վէլէտը Թանաշըն զիմմէթինտէ ալաճաղը օլանլարըն Գանուննամէի Թիճարէթին 170ինճի մատտէսի մուճիպինճէ ալաճագլըլարըն տէֆթէրինի թանզիմ իլէ տաիմի սինտիքլէրին ինթիխապ վէ թայինի հագգընտա իսթիզահ օլունմագ իւզրէ իշպու հազիրանըն 26ըրնա միւսատիֆ օլան չարշէնպէ կիւնիւ սաաթ 8 րատտէլէրինտէ Մահքէմէի Թիճարէթը Պահրիյէնին իֆլաս օտասընա կէլմէլէրի իլան օլունըր.

Միւժ. Գօմիսէր

12 Հազիրան 307.

Սթանպօլտա Պէօյիւք-Եըլտըզ խանընտա 4 նումէրօյը օտատա սաքին միւֆլիս գօմիսիօնճը Ցակօբ Տէր Ղազարեան զիմմէթինտէ ալաճաղը օլանլարըն Գանուննամէի Թիճարէթին 170ինճի մատտէսի մուճիպինճէ ալաճագլըլարըն տէֆթէրինի թանզիմ իլէ տաիմի սինտիքլէրին ինթիխապ վէ թայինի հագգընտա իսթիզահ օլունմագ իւզրէ իշպու 307 սէնէսի հազիրանընըն 26ըրնա միւսատիֆ օլան չարշէնպէ կիւնիւ սաաթ 8 րատտէլէրինտէ Մահքէմէի Թիճարէթը Պահրիյէնին իֆլաս օտասընա կէլմէլէրի իլան օլունըր.

Միւժ. Գօմիսէր

12 Հազիրան 1891

Սէմահաթլու հաճի Մէհմէտ Նուրի էֆ. հազրէթլէրինին հասէնէ հանըմ զիմմէթինտէ Սթամպօլ մահքէմէսինտէ վէրիլէն զիհճէտէ 99 թարիխլի պիր գըթա իտանէ հէճճէթի մուճիպինճէ ալաճաղը օլան մէպալիղը մալիւմէնին թէէմինը իսթիֆասը զըմնընտա մէտեունը մուամիլէյհանըն էօհտէսինտէ օլուպ մէրհուն վէ հաֆըզ Մէհմէտ էֆ. վէ Սալիմ աղանըն վէքեալէթլէ տէվրիյէլէրիլէ աներէ ֆիւրուխթը մահքիւմ պուլընան Էյուպտա Ճամիի Քէպիր մահալլէսինտէ Գույումճը Զէյնէպ ճատտէսինտէ վագը թահթընտա 48 նումէրօյը պէրպէր տիւքքեանընը միւշթէմիլ 56 նումէրօյը մուգատտէմա պիր պապ քէպիր միւլք մէնզիլ վէ էլեէվմ թախմինէն 5250 ղըրա արսանըն իշպու թարիխը իլանտէն իթիպարէն 15 կիւն սօնրա ֆիրուխթընա թէշէպպիւս օլընաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն' բէյ սիւրմէք վէ պունտան տահա զիյատէ մալիւմաթ ալմագ իսթէյէնլէրին' միւտտէթը մէզքիւրէ խիթամընտան սօնրա Տէրսաատէթ իլամաթը չէրիյէ իճրա տաիրէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի տաիրէի մէզքիւրէտէն իլան օլունըր.

12 Հազիրան 307

Կէյպ'զէ գազասընըն 307 սէնէսի աշարը' գարիյէ պէ գարիյէ միւզայէտէյէ չըգարըլարագ հազիրանըն 9ընճը կիւնիւնէ գատար իհալէ միւտէթթի թային գըլընմըշը էվվէլճէ իլան իտիլմիշ իտի. Կէօրիւլէն լիւզումա մէպնի միւտէթթէ իհալէ հազիրանըն 16ընճը կիւնիւնէ գատար թէմտիտ իտիլմիշ օլտուղընտան, թալիպ օլանլարըն' խիթամը միւտէթթէն էվվէլ մահալլինէ վէ եախօտ Մալիյէ Խազինէի ճէլիլէսինտէ Աշար վէ Րուսումաթ իտարէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

12 Հազիրան 307

Գօսօվա վիլայէթի տախիլինտէ Գօմանօվա գազասընտա 92000 ղղ. պէտէլը սաալըգը աֆիօն վէ խաշխաշ աշարը' հազիրանըն 11ինճի կիւնիւ գարարտատէսի բէչլիտէ օլընմագ իւզրէ միւզայէտէյէ չըգարըլտըղը էվվէլճէ իլան իտիլմիշ իտի. Կէօրիւլէն լիւզումա մէպնի միւտէթթէ միւզայէտէ 10 կիւն թէմտիտ իտիլմիշ օլտուղընտան թալիպ օլանլարըն, վէ Գօնեա վիլայէթինտէ 20500 ղղ. պէտէլը սաալըգը Գարաման գազասը աֆիօն էօշրիւնին տախի 29000 ղղ. տա գարարտատէսի չէքիլէրէք հազիրանըն 17ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլընմըշ իտուկինտէն, պունա տա 100տէ 1տէն նօգսան օլմամագ իւզրէ զամ իլէ թալիպ պուլընանլարըն' ինգըզայի միւտտէթտէն էվվէլ մահալլէրինէ վէ եախօտ Մալիյէ Խազինէի ճէլիլէսինտէ Աշար վէ Րուսումաթ իտարէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի.

12 Հազիրան 307

Գօնեա վիլայէթի տախիլինտէ վագը Գարաման գազասընըն 20500 ղղ. պէտէլը սաալըգը աֆիօն էօշրիւնին 29000 ղղ. պէտէլ իլէ մահալլի թալիպի եօհտէսինտէ թէգարրիւր իտէրէք, չէհրը հալին 17ինճի բազար էրթէսի կիւնիւ իհալէի գաթիյէսինին իճրասը մուգարրէր պուլընմըշ օլտուղընտան, պունա 100տէ 1տէն նօգսան օլմամագ իւզրէ զամ իլէ թալիպ օլանլարըն' մահալլինէ վէ եախօտ Մալիյէ Խազինէի ճէլիլէսինտէ Աշար վէ Րուսումաթ իտարէի ումումիյէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունըր.

13 Հազիրան 307

ՄԷՍԱԺԸՐԻ ՄԱՐԻԹԻՄ
ՔՕՄՓԱՆԻԱՍԸ
ՊՕՍԹԱ ՎԱՊՕՐԼԱՐԸՆԸՆ 1890 ՅՈՒՆՎԱՐ 1ՏԷՆ ԻԹԻՊԱՐԷՆ ԵԷՆԻ ԹԱՐԻՖԱՍԸ

Ազիմէթ վէ ավտէթտէ Հավր իսքէլէսինէ ուղրամագ իւզրէ Լօնտրա իլէ Գարատէնիզ լիմանլարը արասընտա տօղրուտան տօղրույա իճրաի սէֆէր.

ՍԹԱՄՊՕԼ

Հէր բազար Լօնտրատան հարէքէթ իտէր, հէր ճումաա էրթէսի ագշամ ալաֆր. սաաթ 8տէ Մարսիլեատան հարէքէթլէ յունվար 4տէն իթիպարէն Շիրա, Իզմիր, Չանագ Գալէ, Սթամպօլ թարիգիլէ, վէ յունվար 11տէն իթիպարէն Շիրա, Չանագ Գալէ, Սթամպօլ թարիգիլէ կիտէր. Իզմիրտէ Սուրիա խաթթը պօսթա վապօրլարըյլա թէսատիւֆ վուգու պուլուր.

Հէր բէնչէնպէ ագշամ սաաթ 4տէ Սթամպօլտան Մարսիլեա, Հավր վէ Լօնտրայա հարէքէթ իտէր. յունվար 10տան իթիպարէն պիր հաֆթա Չանագ Գալէ, Իզմիր վէ Շիրա թարիգիլէ, վէ յունվար 23տէն իթիպարէն օ պիր հաֆթա տա Չանագ Գալէ վէ Շիրա թարիգիլէ կիտէր. Իզմիրտէ Սուրիա պօսթա վապօրլարըյլա թէսատիւֆ վուգու պուլուր.

ԹՐԱՊԻԶՕՆ-ՊԱԹՈՒՄ

Լօնտրատան կէլէն պօսթա վապօրլարը իլէ տօղրու սէֆէր.

Հէր 15 կիւնտէ պիր քէրրէ ճումաա էրթէսի ագշամ Սթամպօլտան հարէքէթ իտէր, վէ կէրէք ազիմէթտէ վէ կէրէք ավտէթտէ Սամսուն, Քիրասօն, Թրապիզօն վէ Պաթում իսքէլէլէրինէ, վէ զայըր մէճպուրի սուրէթտէ Ինէպօլու, Ֆաթսա, Օրտու, Սինօպ վէ Իմէպօլու իսքէլէլէրինէ ուղրար. Պաթումտա վէ ըՍթամպօլտա չարշէնպէ սապահլարը մուվասալէթ իտէր.

ՕՏԷՍԱ

Լօնտրատան վիրուտ իտէն պօսթա վապօրլարը իլէ հէր 15 կիւնտէ պիր իճրա օլունըր.

Սալը սապահ Տէրսաատէթտէն հարէքէթ իտէր, վէ չարշէնպէ ագշամը Օտէսայա վասըլ օլուր. Օտէսատան ճումաա էրթէսի ագշամը հարէքէթ իտուպ, բազար էրթէսի սապահը Տէրսաատէթէ միւվասէլէթ իտէր.

ԹՈՒՆԱ

Մէսաժըրի Մարիթիմ գումբանեասը' Սթամպօլտան Մարսիլեայա իւճրէթլէրինի պէրվէճհը աթի թէնզիլ իթմիշ տիր. 1ինճի մէվգի' եէմէքլէ 225 ֆր. Ուշագլար' եէմէքլէ 112½ ֆր. Կիւվէրթէ' եէմէքսիզ 60 ֆր.

Քէզա Մարսիլիա վէ Լիօնտա թէվագգուֆ իտէպիլմէք իւզրէ Սթամպօլտան Բարիզէ գատար տօղրու պիլէթին ֆիյաթը 250 ֆրանգ տըր.

ԳՐՕՆՏՕՐՖՏԱ.
ՊՐԷՆՍԷՍ ՍԹԷՖԱՆԻ ՆԱՄ ՄԱՏԷՆ ՍՈՒԼԱՐԸ

Իշպու մատէն սուլարը' նէֆէս պօրուլարըյլա միտէ վէ մէսանէ խասթալըգլարընա գարշը պիրապիր տիր.

Մէշահիրը աթըպպա իլէ սաիրէնին միւթէեատտիտ շահատէթլէրի միյանընտա արզէտիւգ Բրօֆ. հազրէթլէրինին շահատէթի պէրվէճհը աթի տէրճ օլունըր.

«Իշբու Գրօնտօրֆին ալթը մատէն սույը սօֆրամըզտան հիչ եէօգ օլմազ»

Պու մատէն սույը հէր սէրկիի ումումիտէ միւթէեատտիտ միտալեալարա նաիլ օլմըշտըր.

«Էթիքէթ» քեաղըտընըն իւզէրինտէ Մ. Մ. Գահըլ վէ գումբանեանըն իմզասընըն պուլունմասը.

Պու գումբանեա' Աւսթրիատա ՊԱՐԼՍՊԱՏ գուրպինտէ Գրօնտօրֆին ալթըլըկի թէպիի մատէն սուլարընըն սահիպը իմթիյազը տըր.

Տէրսաատէթտէ Սախըղէ խանընտա 19 վէ 20 նումէրօլարտա Թիւրքիանըն Ումումի Աճէնթեասը.

ՊՐՈՒՍԱ ԳՈՒՐԳԻՆՏԷ
ՉԻԹԼԻ ՄԱՏԷՆ ՍՈՒՅՈՒ

20 սէնէլիք իսթիխալի' ֆէվգէլմէմուլ նէթայիճը նաֆիասը մուճիպ օլմուշ տըր. հազրէ իմթիյազ' 11 սէֆէր 1304 թարիխլիյէ պաիրատէի Սէնիյէ իհսան պույուրուլմուշ տըր.

Բարիզ, Անվէրս, Վիէննա, Լօնտրա, Ֆրանգֆօրթ վէ Ամէրիգանըն Ֆիլատէլֆիա չէհիրլէրինտէ քիւշատ օլընան սէրկիի ումումիլէրտէ մաղհարը միւքեաֆաթ օլմըշ տըր.

Մէմալիքը ճէնէպիյէտէն իտխալ օլընան աճնի խասիյէթլի մատէն սուլարընա միւրաճճահ օլուպ, Թիճարէթ Նէզարէթը ճէլիլէսինտէն մէմուր օլան Տօգթ. Աբիկեան էֆ.' սույըն մէնպաընտան աչըգ իլէ չիշէլէրէ վազ վէ հէր կէօնա մէվատտը մուզիրրէտէն խալի օլմասընա նէզարէթ իլմէքտէ օլտուղընտան, էհալի' Թագլիտ սուլարըն մազարրաթընտան էմին օլմագ իչիւն չիշէլէրին իւզէրինտէ մէվզու Թապէլա մուհարիյէսինին իմզասընա տիգգաթ իթմէլէրի թավսիյէ օլունըր.

Չիթլի սույունըն միտէ վէ գարաճիյէր խասթալըգլարընա վէ մէսանէտէ թօբլանան գումըն հալլինէ վէ րիւմաթիզմա սանճըլարընա վէ չէքէր խասթալըգլարըյլա ագճիյէր իլթիհապլարընա վէ գալպ վէ պաղըրսագ խասթալըգլարընա ֆաիտէսի միւճէրրէպ տիր. Չիթլի սույունըն իչիմի լէզզէթլի օլուպ, թաամտա իսթիմալի վէ խուսուսիյլէ պուլաշըգ իլլէթլէր հիւքիւմֆէրմա օլտուղը էսնատէ մուզիրր սուլարտան վիգայէի սըհհաթ իչիւն իսթիմալի աթըպպա թարաֆընտան թավսիյէ օլունըր. Չիթլի սույու' հազմի գօլայլաշտըրտըղը կիպի, չօճուգլարա սիւտ վէրմէք իչիւն իսթիմալ օլընան էմզիք չիշէլէրինէ տախի վազը' ֆաիտէտէն խալի օլմատըղը ինսէթ թէճրիւպէ սապիթ օլմուշ տըր.

Մէզքիւր սու մէնպաընտան հաֆթատա իքի տէֆա կէօնտէրիլտիկինտէն, տէպօյլարտա պուլընան չիշէլէրին հավի օլտուղը սուլըն թազէ օլտուղը չիւպհէսիզ տիր.

ՄԷՐՔԷԶ ՏԷՊՕՍԸ

Պաղչէ-Գաբուսընտա Ճէլալ Պէյ խանընտա 13 նումէրօյը օտա.

ՏՕԳԹՕՐ ՎԱՅՍՄԱՆ

Ճիւմլէի ասապիյէլէրինտէ բաճգաթադըլըգ հասըլ օլտուղընտան պինաէն տայմա մուզտարըպ պիր հալտէ պուլընան վէճավթ իլէ, ալէտտէվամ պաշ աղըրըսընտան վէ աճիզ գաֆըյտան վէ ուպզուտըշլըգտան վէ խէֆէգանը գալպտան մուզտարիպ օլանլար, վէ մէնէլար (եանի վիճտանտա գըմըլտը նիւզուլ իսապէթի վէ միւքեալէմէ խուսուսընտա տիւչարը միւշքիլաթ օլմագ վէ նիւզուլ իսապէթ իտէնլէրտէ ասըլ էքսէր միւշահէտէ օլունան ֆիքր զաաֆը) կիպի էմրազա տիւչար օլանլար, վէ վիճուտլարընտա բաճգաթադըլըգ հիսս իթմէլէրի վէ կէօզլէրի տօնուգլուգ վէ ալթընտա թադլի հիսս էյլէտիքլէրի հէփ էլէտէ, [illegible] նիւզուլ իսապէթինէ իսթիտատ կէօրէնլէր' Սթամպօլտա Գալաթա ճատտէսինտէ 5 նումէրօյը Գասթօրիատիս, վէ Օտէսատա Սթրանսքի, վէ Աթինատա Գարակէօզէնօս էճզախանէլէրի թարաֆընտան մէճճանէն կէօնտէրիլմէքտէ օլան րիսալէյի միւթալեա էյլէմէլի տիրլէր.

Սինիր խասթալըգլարընա վէ նիւզուլէ միւթէալլիգ օլան պու րիսալէտէ, էն հազիգ աթըպպանըն գապուլ էյլէմիշ օլտուգլարը պիր սուրէթը թէտավի իզահ իտիլմիշ տիր. Պու սուրէթը թէտավի սայէսինտէ իսթիհսալ օլունան մուվաֆֆագըյյէթը աթիմ' 1889 սէնէսինտէ Պէլճիգանըն կան չէհրինտէ թէրթիպ օլունան էքսբօզիսիօնտա գըրմըզը թագտիր օլարագ կիւմիւշ մէտալեա իլէ մազհարը միւքեաֆաթ օլմուշ տըր.

Ղայէթ գօլայ վէ բէք ազ մասրաֆ իսթիլզամ իտէն պու սուրէթը թէտավի' անճագ պիր սուլը վիճուտըն պազը մահալլէրինէ սիւրմէքտէն իպարէթ օլուպ, չայանը հայրէթ պիր սէրիճէթ հիւսնիւ թէեսիրի կէօրիւլիր.

ՊՕԼ ՖՕՅԱՃԵԱՆ

[illegible] ԳԱԼԱՏԸՐԸՄԱ 80 ՆՈՒՄԷՐՕՏԱ

ԿԷՕԶ ՎԷ ՃԷՐՐԱՀԼԸԳԱ ՄԻՒԹԷԱԼԼԻՔ

ԱԼԷԹ ԹԻՃԱՐԸ

Մէզքիւր մաղազատա կէօզ վէ ճէրրահլըգա միւթէալլիգ էնվաը ալէթ մէվճուտ տըր.

Էզճիւմլէ, եարըմշագ վէ սէրթ լասթիգտէն (գաուչուգտան) մամուլ միւգատտէս միւխթէլիֆ, գասըգ պաղլարը, էնվաը չըրինկալար, էլէքթրիք մաքինալարը, միզան իւլ հավա (պարօմէթր), միզան իւլ հարարէ (թէրմօմէթր) վէ էյի ճինս կէօզլիւքլէր պուլընմագտա տըր.

Մ. Պօլ Ֆօյաճեան' հէր նէվ սըբարիշաթ վէ թամիրաթը էհվէն ֆիյաթ իլէ իճրա վէ թէրէճճիւհ իտէր.

ՃԻՎԷԼԷԿԵԱՆ ՄԱԹՊԱԱՍԸ

ՊԱՊԸ ԱԼԻ ՃԱՏՏԷՍԻՆՏԷ ՃԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՅԷ ԻՏԱՐԷԽԱՆԷՍԻՆՏԷ

Մէզքիւր մաթպաատա թապ օլունըր,

1. Քիւչիւք պէ պիւյիւք Օսմանլըճա, Էրմէնիճէ վէ Ֆրանսըզճա քիթապլար.
2. Օսմանլըճա, Էրմէնիճէ, Ֆրանսըզճա, Րումճա իլանլար.
3. Ցիրքիւլէր վէ ճէնազէ պիլէթլէրի վէ սաիրէ.

ՖԻՅԱԹ ԷՀՎԷՆ